

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle tehostetusta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kazakstanin tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle tehostetusta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kazakstanin tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 118/2016 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntösihteeri Annika Naskila, ulkoasiainministeriö
- yksikön päällikkö Päivi Peltokoski, ulkoasiainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi tehostetusta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kazakstanin tasavallan välillä marraskuussa 2015 allekirjoitetun sopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Kazakstanin kanssa tehty tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Uusi sopimus korvaa osapuolten vuonna 1999 tekemän kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen ja laajentaa osapuolten välistä sopimusperustaa.

Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määrittelyt poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä muun muassa kaupan ja liiketoiminnan, talouskehityksen ja kestävä kehityksen sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aloilla. Sopimus sisältää myös Euroopan unionin ulkopolitiikan kannalta keskeisiä velvoitteita, muun muassa yleiset sitoumukset ihmisoikeuksista, demokratian pe-

Valiokunnan mietintö UaVM 10/2016 vp

riaatteista ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisestä ja terrorismin torjunnasta.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle sopimuksen hyväksymistä koskevien kansallisten menettelyjen loppuunsaattamisesta. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Euroopan unionin ja Kazakstanin suhteet perustuvat vuonna 1999 tehtyyn kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen (Partnership and Cooperation Agreement PCA). Neuvottelut tehostetusta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta (Enhanced Partnership and Cooperation Agreement EPCA) saatiin valmiiksi syyskuussa 2014 ja sopimus parafoitiin tammikuussa 2015. Tehostettu sopimus korvaa vuoden 1999 PCA-sopimuksen kattaen useampia yhteistyöaloja ja tarkentaen osapuolten sitoumuksia. Tehostettu sopimus ei ole kauppasopimus, mutta se sisältää myös kauppaa ja liiketoimintaa koskevan osion. EPCA-sopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus, joka sisältää sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

EU:n näkökulmasta sopimuksella tavoitellaan unionin aseman vahvistamista Keski-Aasiassa. Sopimuksen odotetaan lisäävän EU:n ja Kazakstanin välistä yhteistyötä sekä suhteiden vakautta ja ennustettavuutta. Kazakstanin kannalta EPCA-sopimus täydentää maan suhdetta kansainväliseen järjestelmään. EPCA-sopimuksen ohella Kazakstanin tuore WTO-jäsenyys luo edellytyksiä kaupan ja investointien kasvulle sekä maan integroitumiselle maailmantalouteen nykyistä paremmin. Suomen kannalta sopimus luo pohjan Kazakstanin kanssa tehtävän yhteistyön laajentamiselle.

Sopimus sisältää poliittiset standardilausekkeet, jotka koskevat demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista, sitoutumista vapaan markkinatalouden periaatteisiin sekä kestävän kehityksen ja talouskasvun edistämistä ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä, jotka on määritelty sopimuksen olennaisiksi osiksi. Sopimukseen sisältyy myös pienaseita ja kevyitä aseita sekä terrorismin torjuntaa koskevat lausekkeet. Sopimuspuoli voi yksipuolisesti keskeyttää sopimuksen soveltamisen silloin, kun jotain sopimuksen olennaista osaa ei noudateta.

Sopimuksen kauppaa ja kestävää kehitystä koskevassa 10. luvussa sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa edistää kansainvälisen kaupan kehittämistä siten, että se edistää kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamista. Lukuun sisältyy artikla, jossa osapuolet tunnustavat, että täysi ja tuottava työllisyys ja ihmisarvoisten työolojen aikaansaaminen kaikille ovat kestävän kehityksen tärkeimpiä osatekijöitä kaikissa maissa, ja ne kuuluvat kansainvälisen yhteistyön ensisijaisiin tavoitteisiin. Samalla osapuolet vahvistavat sitoutuneensa panemaan lainsäädännössään ja menettelytavoissaan täytäntöön monenväliset ympäristösopimukset, joiden sopimuspuolia ne ovat, sekä EU:n jäsenvaltioiden ja Kazakstanin omalta osaltaan ratifioimat ILO:n yleissopimukset.

Valiokunnan mietintö UaVM 10/2016 vp

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että EU vahvistaa kumppanuuksia Keski-Aasian maiden kanssa. Keski-Aasian maista Kazakstan on Suomen tärkein kauppakumppani. Suomen vienti Kazakstaniin vuonna 2015 oli noin 128 miljoonaa euroa ja tuonti Kazakstanista noin 200 miljoonaa euroa. Maassa toimii useita suomalaisyrityksiä. Kazakstan on kiinnostunut erityisesti suomalaisesta logistiikkaosaamisesta, teollisuuden cleantech-ratkaisuista sekä ammatillisesta koulutuksesta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 118/2016 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 118/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 23.11.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Susanna Huovinen sd
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Veera Ruoho ps
jäsen Alexander Stubb kok
jäsen Lenita Toivakka kok
varajäsen Ilkka Kanerva kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen